

Культенко Олександр Володимирович,
здобувач ад'юнктури кафедри юридичної психології
Київського національного університету внутрішніх справ

Детермінанти професійної діяльності МОКП та функціональні обов'язки працівників НЦБ інтерполу в Україні

Розглянуто детермінанти професійної діяльності інституційної системи Інтерполу, розкрито суть функціональних обов'язків фахівців МОКП. Аналізується орієнтація Інтерполу на основні чотири функції: захист глобальних послуг зв'язку, оперативна передача інформації і баз даних для поліції, оперативна підтримка поліцейської служби, професійна підготовка співробітників поліції.

Ключові слова: протидія злочинності, захист послуг зв'язку, оперативна передача інформації, бази даних поліції, професійна підготовка співробітників поліції.

Національне право вплинуло на формування глобальної правової системи, найбільш прогресивні ідеї, закріплені у законодавстві держав-суб'єктів міжнародного права. Якщо раніше багато міжнародно-правових документів містили норми, що ініціювалися державами на основі норм національного права, то в нових умовах держави дедалі частіше зобов'язані приводити норми національного законодавства у відповідність з міжнародним правом. Тому нині міжнародне право є фактором удосконалення національного законодавства.

Суб'єктом у міжнародному кримінальному праві є МОКП-Інтерпол у глобальній правовій системі. Висвітленню питань міжнародного співробітництва держав у сфері протидії злочинності Інтерполом приділялася увага у працях О. Бандурки, Л. Тимченка, В. Буткевича, В. Овчинського, І. Лукашука, Д. Компанійця, Г. Душейка, В. Некрасова, В. Мацюка, В. Смеліка, В. Суценка, А. Мацка та Л. Удалової. Проте ці дослідження фактично не відображають проблематики взаємозв'язку і взаємозалежності між нормами глобальної правової системи та національним законодавством України по лінії МОКП. Спроба компенсувати відсутність аналізу засад діяльності працівників Робочого апарату НЦБ Інтерполу в Україні вже була здійснена автором [3, с. 609 — 615]. Однак дослідження детермінант професійної діяльності Інтерполу, з орієнтацією у роботі на основні функції було проведено без урахування впливу умов та чинників глобалізації.

Слід зазначити, що об'єктивним інструментом діяльності Інтерполу є Національні центральні бюро (НЦБ), які кожна країна-член комплексує співробітниками національних правоохоронних органів. НЦБ є призначеним контактним пунктом для Генерального секретаріату, регіональних відділень та інших країн-членів, які потребують допомоги у протидії злочинності.

У статуті Інтерполу відсутні положення, які б закріплювали підпорядкованість НЦБ, їх організаційну структуру і функції [1, с. 60]. Як зазначає Л. Д. Тимченко, з точки зору міжнародного і внутрішнього права, такий статус національних центральних бюро є унікальним. Крім того, слушною є його наукова позиція у тому, що НЦБ мають назву «національних центрів країн з питань міжнародного співробітництва в рамках Інтерполу» [4, с. 445]. Таку ж думку обстоюють автори монографії «Міжнародний розшук: теорія та практика», вказуючи на відсутність аналогів національних центральних бюро Інтерполу в структурах інших міжнародних організацій [2, с. 81–84].

Статус НЦБ нерозривно пов'язаний з орієнтацією діяльності Інтерполу на наступні основні чотири функції:

1. *Захист глобальних послуг зв'язку з правоохоронними органами.* Здатність поліції оперативно і безпечно обмінюватися даними є наріжним каменем ефективного міжнародного правопорядку. Саме тому Інтерпол

Дев'ятитижнева програма складається з трьох модулів. Хоча ще у своїх країнах, між модулями, учасники повинні завершити проектні роботи і підготувати стратегічні документи з використанням нових інструментів, інформації та меж її застосування. Завдяки участі у цьому заході поліцейські лідери підвищують рівень своїх знань і потенціал щодо запобігання та боротьби з національною, регіональною та міжнародною злочинністю. Навчальні завдання мають практичний характер і спеціально розроблені для задоволення проблем розвитку поліції у XXI ст.;

— керівні принципи, які є основою компетенції для співробітників НЦБ. Вони були розроблені групою добровольців НЦБ, що представляють кожен з регіонів Інтерполу, а також представників Генерального Секретаріату, та містять п'ять основних якостей, необхідних для співробітників НЦБ;

— Інтерпол «Якість освіти» (TQA). Проект знаходиться в стадії визначення цілей, які повинні забезпечити відповідність навчальних програм стандартам Генерального Секретаріату, рекомендованим у «Керівництві Інтерполу щодо ефективної професійної підготовки». Цей цикл підготовки спрямований на поліпшення якості роботи і ефективного використання ресурсів;

— обмін знаннями між країнами-членами. Низка місцевих ініціатив з метою сприяння розвитку співробітництва та обміну навчальними ресурсами між країнами-членами;

— глобальний навчальний центр Інтерполу (IGLC) на основі платформи з веб-навчання відкрито у два етапи протягом 2009 і 2010 рр. Перший етап був спрямований на централізацію всіх наявних у розпорядженні поліції Інтерполу ресурсів щодо підготовки інформації, у тому числі каталогу з підготовки фахівців, бібліотеки електронних навчальних модулів, календарів проведення навчальних заходів та списку мережевих зв'язків. У рамках другого етапу банки знань будуть проаналізовані та розроблені рекомендації, які дадуть змогу країнам-членам поділитися своїми ресурсами щодо наукових праць і передової практики;

— регіональні бюро Інтерполу (RBS) були засновані у співпраці з начальниками поліції та іншими організаціями. Кожне бюро було оснащено сучасними засобами навчання, їх роль також вивчається з метою підвищення ефективності їх послуг з професійної підготовки. НЦБ Інтерполу пов'язані з національними силами поліції, вони покликані відіграти більш активну оперативну роль, позаяк Інтерпол розширює спектр своєї діяльності та послуг;

— Інтерпол вивчає можливості створення мережі навчальних закладів та університетів, які можуть вирішувати питання протидії небезпечним напрямам злочинності, й підвищує рівень використання високотехнологічних інструментів. Кілька угод про співробітництво вже підписані й го-

туються. Так, у Москві був створений навчальний центр протидії контрабанді героїну. Інтерпол заснував у Австрії Антикорупційну академію;

— внутрішнє навчання для співробітників Генерального секретаріату. Інтерпол відповідальний за те, щоб усі працівники були достатньо підготовлені для ефективного і раціонального виконання своїх обов'язків. Навчання організоване на основі компетентності, а це означає безліч спільних можливостей (знань, навичок, досвіду, цінностей, моделей поведінки та ставлення). Вони були визначені й застосовуються у відповідних випадках до окремих запитів. Це дає змогу здійснювати управління організацією більш ефективно і зумовлює узгодженість в оцінках. Крім того, за допомогою обміну знаннями здійснюється безперервність у «організаційній пам'яті».

Отже, нами здійснена спроба розкрити чотири основні детермінанти у діяльності інституційної системи Інтерполу та функціональні обов'язки працівників МОКП. Слід звернути увагу на те, що формування інституту Інтерполу в Україні відбулося нещодавно порівняно з іншими країнами. У МВС України існує Робочий апарат НЦБ Інтерполу. З огляду на його обмежені можливості в умовах економічної кризи склалося уявлення про невідповідність створеної структури НЦБ Інтерполу в Україні, а відтак функціональних обов'язків його працівників.

Як свідчить проведений аналіз, використання порівняльно-правового методу дослідження створює підстави для упорядкування норм національного права, приведення їх у відповідність до встановлених вимог діяльності МОКП, з подальшим відображенням у функціональних обов'язках працівників НЦБ Інтерполу в Україні.

1. Бандурка О. М. Інтерпол: Міжнародна організація кримінальної поліції: наук.-практ. посіб. — Х.: Основа, 2003. — 323 с.
2. Душейко О. Г., Некрасов В. А., Мацюк В. Я., Компанієць Д. О. Міжнародний розшук: теорія і практика: Монографія. — К.: КНТ, 2006. — 168 с.
3. Культенко О. В. Правові та організаційні засади діяльності працівників Робочого апарату НЦБ Інтерполу в Україні // Держава і право. — Вип. 42. — К., 2008.
4. Тимченко Л. Д. Международное право: Учебник. — Х.: Консум, 1999. — 528 с.
5. INTERPOL [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.interpol.int/default.asp>.